

EL II CONGRÉS INTERNACIONAL DE LA LLENGUA CATALANA

per Àlex ALSINA I KEITH

De la Secció d'estudis de llengua catalana i llenguatge administratiu
de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya

La notícia de la pròxima celebració del *II Congrés Internacional de la Llengua Catalana* probablement ja ha arribat a hores d'ara a tots aquells qui tenen un interès per la llengua catalana, ja sigui per raons professionals, científiques o sentimentals. Però, com que en molts casos la informació que hom en té és fragmentària o inexacta, ha semblat convenient d'oferir als lectors d'aquesta revista una visió de conjunt dels objectius i dels continguts del Congrés amb un esment especial d'aquells aspectes més relacionats amb la temàtica de la REVISTA DE LLENGUA I DRET.

L'antecedent del Congrés actual, el *I Congrés Internacional de la Llengua Catalana*, sorgí com a proposta de mossèn Alcover amb un poder de convocatòria tan gran que aconseguí l'èxit de reunir més de tres mil congressistes a Barcelona, l'any 1906. Enguany es compleixen, doncs, vuitanta anys d'aquell esdeveniment. I vuitanta anys són molts anys, fins i tot per a la història d'una llengua; i certament són prou anys perquè calgui donar al II Congrés un enfocament totalment diferent al del I Congrés.

L'interès del Congrés de l'any 1906 se centrava en diversos aspectes de la llengua (en l'ús social de la llengua, en els problemes de la normativització, en la situació jurídica de la llengua, fins i tot en les manifestacions literàries, etc.), i aquest interès concret és el fruit dels condicionaments històrics del moment, de les necessitats més sentides, com era, sobretot, la de fixar una ortografia, una gramàtica i un lèxic normatius que fossin acceptats per tots els catalans. El procés de recuperació de la llengua catalana, que el I Congrés serví per impulsar, resolgué ben aviat el problema de la normativització, amb l'establiment de l'ortografia (1913), de la gramàtica (1918) i del diccionari normatiu (1932), i culminà amb el reconeixement oficial del català (1931) i amb l'avenç que experimentà el català en l'ús oficial durant la Generalitat Republicana. L'any 1939, però, la normalització s'interrompé radicalment i s'inicià un procés d'arraconament del català que tingué com a efectes immediats el desús del català en totes les manifestacions públiques, orals o escrites,

i la impossibilitat d'oferir, ni a la població autòctona ni a la que arribava en nombres cada cop més alts d'altres àrees culturals, l'accés normal al coneixement de la llengua catalana.

De tota manera, així que s'assuajaren les prohibicions del règim franquista, el català tornà a la llum pública gràcies a la tenacitat i al voluntarisme dels qui no es resignaven a veure desaparèixer la seva llengua, primer tímidament i, a mesura que passaven els anys, cada vegada amb una presència més efectiva, fins que, a partir de la transició política (1975) i sobretot amb el reconeixement de l'oficialitat del català en els estatuts d'autonomia de Catalunya (1979), del País Valencià (1982) i de les Illes Balears (1983), es pot tornar a plantejar la normalització de la llengua d'una manera decidida i amb el suport de les institucions d'autogovern. Per bé que aquest nou marc jurídic es presenta molt més favorable a la normalització, les condicions sociològiques actuals, que són el resultat de més de trenta-cinc anys d'una política contrària al català, dificulten en gran manera el restabliment de l'ús normal de la llengua: l'actitud d'inferioritat i d'inseguretat que tenen molts catalanoparlants envers la seva llengua; l'elevat percentatge de catalanoparlants analfabets en la seva llengua; la gran proporció d'immigrants i fills d'immigrants desconexors de la llengua i de la cultura del país; els problemes derivats de la manca d'una llengua *estàndard* oral, etc.

Així, doncs, els problemes que ara afecten el català són molt diferents dels que preocupaven els participants del Congrés de l'any 1906. Ara, per exemple, la normativització ja és un fet acomplert i l'estudi intern de la llengua ja té uns canals específics, tant a nivell nacional com internacional. Per tant, els organitzadors són plenament conscients que fóra absurd i redundant d'enfocar aquest II Congrés des de l'angle estrictament lingüístic. En canvi, tota la gent interessada d'una manera o d'una altra pel català està d'acord en la conveniència i l'oportunitat de convocar un Segon Congrés sobre els usos de la llengua, és a dir, un congrés de sociolingüística. Aquest congrés ha de ser tan científic com un congrés de lingüística, i la seva tasca ha d'aspirar al més alt nivell possible.

Pel que fa a l'estructura del Congrés, es divideix en set àrees científiques cadascuna de les quals agrupa un conjunt concret de temes, amb la particularitat que totes set realitzaran els seus actes entre el dia 30 d'abril i el dia 10 de maig a set localitats diferents del Països Catalans. Aquestes àrees són les següents:

— *L'Àrea científica número 1, PLANTEJAMENTS I PROCESSOS DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA*, coordinada per la senyora Aina Moll, farà els seus actes a Lleida del 4 al 8 de maig. Té com a tema central la normalització lingüística, amb l'anàlisi de diferents situacions i condicions a dins i a fora dels Països Catalans i de possibles plans i accions de normalització.

— *L'Àrea científica número 2, SOCIOLOGIA DE LA LLENGUA*, coordinada pel senyor Modest Reixach, se celebrarà a Girona entre el 3 i el 7 de maig.

Estudia els diversos condicionaments sociològics de la llengua (geogràfics, demogràfics, institucionals, polítics, etc.).

— L'Àrea científica número 3, LINGÜÍSTICA SOCIAL, coordinada pel senyor Isidor Marí, tindrà lloc a les Illes Balears, del dia 30 d'abril al 4 de maig. Té com a temes centrals el procés d'estandardització, les varietats de la llengua —segons els usuaris i segons les situacions d'ús—, les interferències lingüístiques, etc.

— L'Àrea científica número 4, MITJANS DE COMUNICACIÓ I NOVES TECNOLOGIES, coordinada pel senyor Francesc Vallverdú, tindrà lloc entre el 2 i el 4 de maig a Perpinyà. Tracta dels temes relacionats amb la presència del català en els mitjans de comunicació.

— L'Àrea científica número 5, LENGUA I DRET, coordinada pel senyor Puig Salellas, celebrarà les sessions del 4 al 7 de maig a Andorra. Té com a tema central la legislació en matèria lingüística tant en l'àmbit internacional com dins l'Estat Espanyol i, específicament, a les terres de llengua catalana.

— L'Àrea científica número 6, ENSENYAMENT, coordinada pel senyor Joan Martí, tindrà lloc a Tarragona entre l'1 i el 6 de maig. Estudia la problemàtica de la llengua catalana a l'ensenyament des de diversos punts de vista (de política lingüística, de la sociolingüística, de la pedagogia, etc.).

— L'Àrea científica número 7, HISTÒRIA DE LA LENGUA, coordinada pel senyor Antoni Ferrando, se celebrarà a València del 5 al 7 de maig. Desenvolupa treballs sobre diverses etapes de la història del català, tractant específicament de les qüestions relacionades amb la presència internacional del català, amb la norma lingüística, amb les llengües en contacte i amb la llengua a les institucions.

A més dels actes programats dins de cada àrea, el dia 8 de maig es farà una sessió simultània de conferències a diverses localitats dels Països Catalans, el dia 9 una sessió conjunta de totes les àrees i el dia 11 un acte en homenatge a la diversitat de les llengües.

Ja que els lectors de la REVISTA DE LENGUA I DRET els poden interessar especialment les activitats que durà a terme l'àrea homònima, convé ampliar una mica la informació referent a aquesta àrea. Com a actes preparatoris del congrés, la Comissió de l'àrea de *Llengua i Dret* té programada una sèrie de conferències per als dies 4, 6, 11, 13, 18 i 20 de març a càrrec de personalitats estrangeres sobre l'estatut jurídic de les llengües als respectius estats (Iugoslàvia, Suïssa, Canadà, etc.). També s'ha previst de fer una taula rodona amb la participació de juristes de diferents organismes de l'Estat Espanyol (del Tribunal Constitucional, del Tribunal Suprem, etc.) per tal de tenir un intercanvi de punts de vista.

Pròpiament dins els actes d'aquesta àrea, els grans àmbits en què incidiran els treballs de la comissió seran «El multilingüisme en el dret internacional i en el dret comparat» (on s'examinaran els textos internacionals i europeus

en relació amb la protecció de les llengües minoritàries i situacions concretes de multioficialitat lingüística), «Estudi de la doble oficialitat lingüística a l'Estat Espanyol» (on s'examinaran els preceptes constitucionals i estatutaris bàsics per deduir-ne els principis generals de la doble oficialitat espanyola), «Estudi jurídic de la normalització lingüística» (on s'analitzaran aspectes problemàtics de la normalització des del punt de vista jurídic), «La normativa lingüística al Principat, al País Valencià i a les Illes», «Examen de la situació del català a l'Aragó», «Examen de la situació del català fora de l'Estat Espanyol», i «Especificació dels drets lingüístics dels ciutadans i el seu exercici».

Per acabar, cal remarcar la incidència social que es pretén que tingui aquest Congrés. Aquesta intenció s'observa en el gran nombre d'entitats cíviques, culturals, professionals, etc. que han donat suport al Congrés, en la realització simultània dels actes a diferents localitats dels Països Catalans, en la quantitat de participants i en el prestigi reconegut de molts d'aquests, en el fet que la presidència d'honor del Congrés recau en el Co-príncep episcopal d'Andorra i en els presidents de les quatre comunitats autònomes de l'Estat en què el català és llengua pròpia, si més no en part del territori, etc.

Fent-nos ressò de la Comissió Organitzadora, «desitgem i confiem que, així com el Congrés de 1906 fou l'estímul i el punt inicial de la normativització de la nostra llengua, aquest *II Congrés Internacional de la Llengua Catalana* esdevindrà un estímul per a la plena normalització sociològica».